

לרפואת רחמים בן אסתר, לרפואת רחל ציון בת אודיה, לעילוי נשמת לאה מרים בת נחמיה ע"ה

פרשת בהעלותך

- עניני הפרשה:** מצוות הדלקת המנורה • טהרת הלויים • מצוות פסח שני • עשיית החצוצרות • מסעי בני ישראל • חטא המתאוננים • קברות התאווה • צרעת מרים הנביאה

ובשנעשה בן שלשים מתחיל לעבוד עד שיהא בן חמישים, ומאותו זמן אינו עובד עבודת משא בכתפיים, אלא עוסק בנעילת שערים, שירה על הקרבנות וטעינת העגלות, ואין המומים פוסלים בלויים.

• **מצוות פסח שני:** מלבד הפסח שעשו ישראל בליל צאתם ממצרים, עשו פסח גם בשנה השניה לצאתם ממצרים [אך בשאר השנים שהיו במדבר לא הקריבו קרבן פסח, כיון שלא מלו את בניהם מחמת סכנת הדרך], ועשו בני ישראל את הפסח כדבר ה'. ובאותו זמן היו אנשים טמאים שלא יכלו לאכול את קרבן הפסח, ובאו לפני משה ואהרן לשאול האם ניתן להקריב עבורם את הפסח על ידי כהנים טהורים, ובשר הקרבן יאכל על ידי אנשים טהורים אחרים, ומכל מקום ייצאו בכך הטמאים ידי חובת קרבן פסח, כיון שהוקרב הקרבן עבורם. אמר להם משה שישאל את ה', ונאמרה לו מצוות פסח שני הנהגת גם לדורות, בכל אדם טמא או שהיה מחוץ לעזרה בזמן הקרבן קרבן הפסח, שהוא מקריב קרבן פסח בי"ד באייר, ואוכלו בליל ט"ו יחד עם מצה ומרור, ואסור לו לאכול חמץ יחד עם קרבן הפסח, אך מותר לו

• **מצוות הדלקת המנורה:** לאחר שהקריבו הנשיאים את קרבנותיהם לחנוכת המזבח חלשה דעתו של אהרן, שהרי שבט לוי לא השתתף כלל בקרבנות אלו, אמר לו ה' שמצוותו גדולה יותר, שהוא מדליק ומיטיב את הנרות במנורה. והצטוו להדליק את המנורה באופן שהפתילות שבששת הקנים יפנו אל הנר האמצעי, והמצוה היא לעסוק בהדלקת הפתילות עד שתהיה השלהבת עולה מאליה. וציוה ה' את משה לעשות את המנורה מגוש אחד של זהב, ולא מכמה חלקים המחוברים זה לזה, וכן עשה משה את המנורה.

• **טהרת הלויים:** כדי לטהר את הלויים ולהכשירם לעבודת המקדש ציוה ה' את משה להזות עליהם מי אפר פרה אדומה, כדי לטהר את טמאי המת שביניהם, לגזוז בתער את כל שערם ולכבס בגדיהם. והקריבו פר בן בקר לעולה, והוא קרבן ציבור של עבודה זרה, לכפר על חטא העגל, ופר בן בקר לחטאת. כיון שהלויים ניתנו לעבודת המשכן תחת הבכורות של בני ישראל, הקהיל משה את כל עדת ישראל, והם סמכו ידיהם על הלויים, ואהרן הכהן הניף את כל הלויים.

כל לוי בן עשרים וחמש שנים בא ללמוד את הלכות העבודה,

להשהות בביתו חמץ באותו זמן, וגם למקריבי פסח שני - אין ט"ו באייר יום טוב.

• **עשיית החצוצרות:** ציוה ה' על משה לעשות שתי חצוצרות מכסף, כל חצוצרה עשויה מקשה אחת, חצוצרות אלו נעשו מכספו של משה, ולכבודו של משה, שיהיו תוקעים לפניו כפי שתוקעים לפני מלך. והכהנים היו תוקעים בחצוצרות, ושימשו החצוצרות לשלשה דברים, ולכל אחד היו תקיעות אחרות: א. כאשר תקעו תקיעה בשתי החצוצרות, היו מתכנסים כל העדה אל משה לפתח אהל מועד. ב. כאשר תקעו תקיעה בחצוצרה אחת, היו מתכנסים הנשיאים אצל משה. ג. כאשר היו תוקעים בשתי החצוצרות תקיעה תרועה ותקיעה, היה זה סימן למסע המחנות. וחצוצרות אלו שימשו רק בזמן משה רבינו.

אמנם בנוסף לכך ציוה התורה לדורות שבזמן מלחמה של ישראל עם אויביהם יש לתקוע בחצוצרות, ודבר זה יזכירם לפני ה', ויוושעו מאויביהם. וכן נצטוו לתקוע בחצוצרות בזמן הקרבת קרבנות הציבור הקרבים בחגים ובראשי חודשים.

• **מסעי בני ישראל:** כאשר היו ישראל חונים במדבר, היה ענן על המשכן ביום, ומראה אש בלילה. וכאשר היה הענן עולה מעל האהל נסעו בני ישראל אחריו, וחנו במקום שבו חנה הענן. וכך היה סדר הנסיעה: כאשר עלה הענן מאהל מועד היה עומד מעל מחנה יהודה, כקורה, והיו הכהנים תוקעים בחצוצרות, ומשה רבינו אומר 'קומה ה' ויפוצו אויביך וינוסו משנאיך מפיניך'. והתחיל לנסוע דגל מחנה יהודה. לאחר מכן נכנסו אהרן ובניו למשכן, הסירו את הפרוכת וכיסו בה את הארון, וכן כיסו את שאר כלי הקודש.

נכנסו הלויים ופירקו את המשכן, הטעינו את הקרשים והיריעות על העגלות ונסעו אחרי דגל מחנה יהודה. לאחר מכן נסע דגל מחנה ראובן, ולאחריו נסעו הלויים הנושאים את הארון, המנורה, השלחן והמזבחות. אחריהם נסעו דגל מחנה אפרים, ולבסוף דגל מחנה דן. לפני דגל מחנה יהודה היה הולך הארון שבו מונחים שברי הלוחות, במרחק הליכת שלשה ימים, למצוא להם מקום לחנות.

כאשר הגיעו למקום שהוצרכו לחנות בו היה עמוד הענן נמשך על דגל מחנה יהודה כמו סוכה, והיה זה סימן לחניה, ומשה רבינו אומר 'שובה ה' רבבות אלפי ישראל', ולאחר שחנה דגל מחנה יהודה היו הלויים המוליכים בעגלות את קרשי ויריעות המשכן מקימים את המשכן, ולאחר מכן היה מגיע דגל מחנה ראובן, לאחריו הלויים נושאי כלי הקודש שמצאו כבר את המשכן בנוי ומוכן, והכניסו לתוכו את הכלים. אחריהם הגיעו דגל מחנה אפרים ודגל מחנה דן.

הנסיעה הראשונה היתה בכ' באייר, בשנה השניה לצאתם ממצרים, ולא היה זמן קבוע לחנייתם, הזמן הארוך ביותר היה בקדש, שם שהו תשע עשרה שנה, והזמן הקצר ביותר היה לילה אחד, ובבוקר כבר נסעו למסע הבא.

• **חטא המתאוננים:** כשנסעו ישראל במסעם הראשון רצה ה' להכניסם מיד לארץ ישראל, אך לאחר שלשה ימים שהלכו ישראל התאוננו הרשעים שבעם על כך שהם הולכים זמן רב ללא מנוחה, וה' כעס עליהם כיון שכוונתו היתה לטובתם, להכניסם לארץ ישראל במהירות, ונענשו בכך שבערה אש בערב רב, השפלים שבעם, ובקשו ישראל ממשה שיתפלל לפני ה', ואכן משה התפלל לה' ושקעה

האש, ומקום זה נקרא בשם 'תבערה', על שם אש ה' שבערה בעם.

• **קברות התאוה:** אף על פי שהוריד ה' לישראל מן בכל יום, והיו מרגישים בו את כל הטעמים הטובים שבעולם, אנשי הערב רב שהתגיירו ביציאת מצרים התאוו לאכול בשר, וגרמו אף לישראל לבכות עמהם ולהתלונן על כך שאין להם בשר לאכול. ואף שהיה להם גם בשר ממש, שהרי העלו איתם בהמות רבות, ביקשו עלילה להתלונן עליה. התאספו ישראל משפחות משפחות ובכו יחד, כדי לפרסם את התרעומת שיש להם, חרה בהם אף ה', והורע הדבר בעיני משה. אמר משה לה' שאינו יכול לשאת לבדו את משא כל ישראל, והשיב לו ה' שיאסוף שבעים איש מזקני העם, והם היו השוטרים הממונים על ישראל במצרים, ומתוך שריחמו על ישראל ולא נגשו אותם היו המצריים מכים אותם, ובזכות זה זכו עתה לגדולה, להיות ממנהיגי העם יחד עם משה. שבעים זקנים אלו התייצבו עם משה באהל מועד, וה' ירד והאציל מרוחו של משה על כל שבעים הזקנים, באופן שלא נגרע מרוחו של משה מאומה, וכפי שמדליקים נרות רבים מנר אחד, שאין אורו נחסר כלל.

הראה ה' למשה את העונש שהוא עתיד לתת לישראל על תלונותיהם, וביקש משה מה' שיהרגנו תחילה, כדי שלא יראה את עונשם, וכשאמר לו ה' שיתן להם תחילה בשר ואחר כך יענישם תמה על כך משה, וכי יש שבח בדבר לה' שיתן להם תחילה בשר לשובע ואחר כך יהרגם. אך ה' השיב לו שאינו רוצה שיחשבו שקצרה ידו מלתת להם את בקשתם, ולכן תחילה ימלא את בקשתם ואחר כך יענישם. אמר משה לישראל בשם ה' שיכינו עצמם לפורענות

העתידה לבוא עליהם, לאחר שתחילה יתן להם ה' בשר כרצונם שיאכלוהו חודש ימים, עד שיהא מאוס בעיניהם. לאחר שחזר משה מאהל מועד אל אהלו העלה ה' מהים מן עוף ששמו שליו, בכמות עצומה שהיתה סביב מחנה ישראל עד מרחק הליכת יום לכל צד, והתעופפו השלויים בגובה שתי אמות מהארץ, כדי שיוכלו ישראל לאוספם בקלות. אספו מהם ישראל ערימות רבות, עד שהממעט שבאוספים אסף עשר ערימות. אמנם מיד כשהתחילו לאכול חרה בהם אף ה', והרשעים שבהם מתו מיד בעוד הבשר בין שיניהם, ואילו הכשרים חלו במשך חודש ימים ורק לבסוף מתו. ומקום זה נקרא 'קברות התאוה', כיון ששם קברו את העם המתאווים.

• **צרעת מרים הנביאה:** באותו זמן שמעה מרים הנביאה שמשה רבינו פרש מאשתו צפורה, ולא ידעה שעשה כן על פי ציווי המפורש של ה', ולכן דיברה על כך עם אהרן בלשון קשה ותממה על הנהגתו, שהרי גם הם, אהרן ומרים, נביאים היו, ואף על פי כן לא פרשו. ומעידה התורה שהיה משה רבינו עניו יותר מכל בני האדם, ולא הקפיד על דבריהם כלל. אך ה' הקפיד עליהם על כך שדיברו והרהרו אחרי מעשיו של משה, ואמר להם שהוא עצמו ציוה על משה לעשות כן, הסביר להם שדרגת נבואתו של משה גבוהה ושונה מדרגת נבואתם ולכן הוצרך לפרוש מאשתו, והקפיד עליהם מדוע לא התייראו לדבר על משה עבד ה'. לאחר מכן גזר ה' על שניהם נידוי, ומרים גם הצטרעה, כיון שהיא פתחה בדיבור זה. ביקש אהרן ממשה שימחל להם ויתפלל עבור מרים, אך ה' אמר למשה שהיא צריכה להשאר בעונש זה לכל הפחות שבעה ימים, ואחר כך תתרפא ותבוא אל המחנה. ובאותם שבעה ימים המתינו לה כל ישראל, ובכך קיבלה את שכרה על כך שהמתינה למשה רבינו שעה קלה על שפת היאור.

